

NEOFITA- BENYOMÁSAIM

ÍRTA ÉS A GALILEI-PÁHOLY 1912.
DEC. 10-ÉN TARTOTT JUBILÁRIS
DÍSZMUNKÁJÁN FELOLVASTA

DR. KÖNCS BOLDIZSÁR T. S.

BUDAPEST 1913
MÁRKUS SAMU T. S. KÖNYVNYOMDÁJA
KORALL-UTCA 6

Főm. t. Tt

A nyughatatlanságnak, a türelmetlenségnek, mégis talán helyesebben szólva: a mohó tudásvágynak szavai hangzottak el egyik legutóbbi munkánkon egyik neofita testvérünk ajkairól, amikor a felolvasó testvér egyrészt híven feltárta azt a tátongó űrt, a mely az ő tudása világában, szabadkőműves ismeretei körében, és t e r m é s z e t e s e n minden neofita testvéreben, aki, mint ő, illetőleg mi valamennyien, legfiatalabb neofitái e páholyának, kik még csak alig néhány havi szabadkőműves múltra tekinthetünk vissza, természet-szerűleg megvan, másrészt kifogásolta azt a lassú tempót, a melylyel mester- és legénytestvéreink, tehát tulajdonképen maga a páholy ezt az űrt a kellő és szükséges tartalommal kitölteni igyekszik; —magyarán mondva tehát jól megmosta mester- és legénytestvéreink fejét.

Az az igazi szabadkőművesi szeretet, amelylyel páholyunk ezt a felszólalást fogadta és vele nyomban

foglalkozott is, bátorít fel engemet is arra, hogy időtököt egy kevésbé igénybe vegyem, s elmondjam én is azt, ami a szívemen fekszik, s nagyjában megjelöljem nemcsak azt, amiben említett neofita testvéremmel egyetértek, hanem azt is, amiben az én felfogásom és véleményem eltér az övétől.

Igaza volt felolvasó testvéremnek, hogy mi legjobban a szabadkőműves műveltség hiányát érezzük magunkban. Helyesbítenem kell azonban e kijelentést annyiban, hogy még mi legfiatalabb tanoncok is, ha felvételünk óta tőlünk telhetőleg híven teljesítettük szabadkőműves kötelességünket, mint ahogy pedig arra felvételünk-kor ünnepélyes fogadalmat is tettünk, a kormára szabadkőműves műveltségből kell bennünk annyinak lenni, hogy annak teljes hiányát érnünk nem szabad, — legföljebb azt érezhetjük, hogy ez a műveltségünk többé-kevésbé még hiányos és fejlesztésre szorul.

Arra, hogy ez a fejlesztés hogyan, mily eszközökkel történjék, megadja a módot és kijelöli az utat páholyszabályzatunk, amely II. fejezetének 4. pontjában kötelességünk gyanánt rendel, hogy abban az időben, melyet az újonnan felvett.

testvér az 1. és 2. fokban eltölt, látogasson minél több budapesti páholyt, vegyen úgy a munkán, mint a vakoláson részt, sőt látogasson lehetőleg vidéki páholyokat is, s tegyen látogatásáról páholyának jelentést. — Ennek a jutalmazásául pedig a díjmelésnél a mesterértekezlet által különösen tekintetbe veendő okok egyikéül jelöli meg *expressis verbis* a saját, valamint testvérpáholyok szorgalmas látogatását.

A szabadkőműves műveltség szerethetésének egyik igen lényeges eszköze továbbá a szabadkőműves irodalmi művek tanulmányozása. Ezt páholy szabályzatunk az inas- és legénytestvéreknek különösen a lelkére köti ugyancsak az említett II. fejezet 4. pontjában.

Szabályzatunknak erre a rendelkezésére utalok szeretett felolvasó neofita testvérem azon töprengésével szemben, hogy ott a szép könyvtár is, de mit tudja azt egy szegény műveletlen neofita, hogy a 600 közül melyiket vegye.

Hát erre igen egyszerű, hogy úgy mondjam, kézenfekvő felelet az, hogy: kérdezze meg az I. felügyelő testvértől, vagy

mentorától, az bizonyára útba fogja tudni igazítani, vagy a mi még egyszerűbb: ne kérdezzen meg senkit, hanem vegye azt, a melyik legelőször a kezébe akad. Én erősen hiszem, hogy teljesen mindegy, akármelyik! A páholyszabályzat szerint a páholy elvárja minden inas-és legénytestvértől, hogy a páholy könyvtárában meglevő művekkel megismerkedik és legalább egynek tartalmáról ismertető jelentést tesz a páholyban.

Sőt ha úgy tetszik, válasszon nemcsak a páholy könyvtárából, hanem bárholonnan szabadkőműves irodalmi munkát; ezt a páholyszabály kifejezetten megengedi.

A szabály csak egynek ismertetését kívánja meg, többét nem. Nagyon jól számít a szabályzat, mikor ezt így rendezi. Azt az egyet u. i., a melyet az illető ismertetni akar, bizonyára alaposan fogja áttanulmányozni is, hogy ismertetése is alapos legyen. Már egy ily munkába való lelkiismeretes elmélyedés is felkölti a tudás szomját, az ismeretkörnek minél szélesebb mérvben való kiterjesztése utáni vágyat, s ha ez megvan, akkor nem kell többé útbaigazítás, hogy a könyvtár 600 kötete közül melyiket vegyem. Tehát:

Csak egy könyvet, akárhonnán! A többi majd jön magától.

Magamat állíthatom példának.

Nemcsak a profán világban, de szabadkőműves testvérek között is, sőt itt e páholyban is, valahányszor szó esik a nők választójogáról, elmaradhatatlan a kicsinylő mosoly, mely nyomon követi ezt a mondatot, mint az árnyék. A kérdést, a problémát tréfás megjegyzéssel szeretik elintézni nagyon sokan.

Így voltam magam is, míg a témával alaposan nem kezdettem foglalkozni.

A mióta azonban behatóan áttanulmányoztam dr. Dirner Guszávnak erről a témáról írt értekezését, a melyet annak idején a Reform-klubban előadott, a mely pedig a kérdést csak információ céljából és nem agitacionális cézzal tárgyalta, majd dr. Márkus Dezső kúriai bírónak ugyanezen tárgyról írt cikksorozatát, azóta ebben a kérdésben — legalább én azt hiszem — tisztán látok s a kérdés annyira érdekel, hogy annak legbehatóbb tanulmányozását tűztem ki magamnak feladatul, s ha elegendő időn kívül elég tehetségem is lesz hozzá, akkor nem sok idő múlva a női választói jognak nemcsak hívei,

hanem harcosai közé szándékozom számítani magamat.

Íme, így vonja maga után egy irodalmi munka áttanulmányozása a másikat, a másik a harmadikat, meg a többit valamennyit.

*

Panaszolta neofita testvérem, hogy nem ismerjük a szabadkőművesség történetét, fejlődését és mai állapotát, nem ismerjük a szabadkőműves symbolumok és formák jelentőségét sem, mert a felvételünk alkalmával kapott kis könyvek ezekre vonatkozólag nem nyújtanak semmi tájékoztatást.

Az igaz, hogy ezek a kis könyvek ezekre a dolgokra meg nem tanítanak bennünket, de ezzel szemben viszont az is áll, hogy igenis megmutatják az utat és módot amelyek segélyével ezeket az ismereteket megszerezhetjük. Vagyis kijelölik e célból a páholylátogatásokat és az olvasást.

Mellesleg felemlítem itt, hogy a szabadkőműves szövetség történetével foglalkozik maga a Pallas Nagy Lexikona is, amennyiben a megfelelő vezérszó alatt elég részletesen ismerteti a dolgot, de megjelöli azokat a forrásokat is, amelyek segélyével a szabadkőműves szövetség

történetét bárki a legalaposabban tanulmányozhatja.

Ha pedig valaki arról akar tájékozást szerezni, hogy mik a szabadkőműves szövetség alapelvei, céljai és eszközei, ezt nagyon könnyen megszerezheti magának, ha áttanulmányozza Aczél Gáspárnak „A szabadkőművesség titkai” című munkáját, amelylyel egyelőre aligha versenyezhet hasonló munka a felfogás mélységét, a tartalom gazdaságát és az előadás klasszikus tömörségét illetőleg. Engemet legalább a munka megfog, lebilincsel és magával ragad, valahányszor a kezembe veszem.

Abból a szempontból pedig, hogy szükséges megismerkedni, — sőt hasznos — azzal is, amit ellenfeleink rólunk mondanak, melegen ajánlhatom neofita testvéreim szives figyelmébe — illetőleg általában mindazon testvérekébe, akik esetleg még nem olvasták, Huszár Károly országgyűlési képviselőnek, a most lefolyt székesfővárosi községi képviselőválasztásnál a III. kerületben bizottsági tag-jelöltként és a főváros Messiásaként szerepelt — és szerepéhez méltó sorsban részesült — agitátornak azt az egykoronás füzetét, amely ebben az évben jelent meg az „Élet” nyomdájában, s amelynek címe:

A szabadkőművesség nemzeti veszedelem,“ amelyben a szerző felszólítja a magyar nemzeti társadalom minden egészséges rétegét, hogy haladéktalanul vegye fel a küzdelmet a páholyok vakondmunkája ellen, mert az uralkodó dinasztiák, felkent királyok a tűzzel játszanak és a saját trónjuk lábát fűrészelik, mikor helyet adnak a kormányzásban az oltár, a trón és a haza esküdt ellenségeinek, — és azzal az exclamatióval végződik, hogy ki kell nyitni a páholyok ablakait, had süthessen be oda is a világosság és a nyilvános kritika napfénye.

Csupán inter parenthesis jegyzem meg e helyütt, hogy egy régóta folyó támadási sorozat felcsattanó akkordja ez a Huszár-féle röpirat a szabadkőműves szövetség ellen, s talán nem lenne eredménytelen munka összefüggést kutatni ezen támadások, valamint azon körülmények között, melyek a Nagymester t.-t az oly nagy hullámokat felvert júniusi körlevél kibocsátására készítették, s amelyekre vonatkoznak a Symbolikus Nagypáholy legutóbbi (októberi) körlevelének azon kitételei, hogy: „Az a hamis és téves látszat, mintha a külvilági zavarokkal szövetségünk működésének valami kapcsolata volna, komoly és végzetes veszedelmet rejtett magá-

ban szövetségünk fenmaradása tekintetében.“

Arról azután, hogy mi a szabadkőművesség mai állapota, — ami alatt azt hiszem, az értendő, hogy milyen eszmék körül forog a mostani korban, a mi korunkban, a szabadkőműves munka — arra nézve eléggé tájékozódhatik mindenki, ha a Symbolikus Nagypáholy 1911. évi jelentését átolvassa, amelynek keretében minden páholyról meg van írva, hogy a legutóbbi (1911.) év folyamán mivel foglalkozott, de érdekes dokumentum még erre a symbolikus nagypáholy legutóbbi (április 27. és 28-án tartott) nagygyűlésének munkatáblája is, melyhez szintén minden neofita testvér hozzáférhet.

Panaszolta felolvasó testvérem azt is, hogy nem tudjuk a formák, jelek és symbolumok jelentőségét sem.

Nohát nekünk Galilei-páholybelieknek legkönnyebb eltüntetni az ismeretkörünkben ebben az irányban saját magunk által érzett, vagy észrevett fogyatékossgot, mert erre nekünk olyan eszközünk van az örök keletbe költözött testvérünk, dr. Mandello Károly oktató előadásainak gyűjteményesen kiadott könyvében (a címe: „A szabadkőművesség és a társadalomtudomány“)

amilyennel a testvérpáholyok közül sokan aligha dicsekedhetnek.

Egyedül maga ez az egy irodalmi mű képes arra, — ha szorgalommal és behatóan vesszük tanulmányozás alá, s ily módon gondolatvilágába behatolunk, felfogását megérteni igyekszünk, — hogy elménket és szivünket betöltse tartalommal, az előbbit szabadkőműves gondolkozással, az utóbbit szabadkőműves szeretettel.

Tüzetesen megmagyarázza ez a munka az összes szabadkőműves symbolumok értelmét és pedig 4-féle vonatkozásban, u. m.

- I. A kőművességre való vonatkoztatás,
- II. A bölcséleti felfogás,
- III. A historico-mystikus értelmezés és
- IV. A társadalomtudományi vonatkoztatás módszere szerint — úgy, hogy aki e művet áttanulja, az a symbolumok értelmével és jelentőségével igazán tisztában lehet, — anélkül természetesen, hogy fölöslegessé tenné a további kutatást arra nézve, aki mélyebben akar a misztériumok világába behatolni.

Engemet pl. nem elégített ki a két titokzatos oszlopbetűre, a J és B betűk jelentésére, illetőleg származására vonatkozólag, sem az, amit az I-fokú, (ú. n.

tanonc-) káté mond, sem az, ami azokról a Mandello munkájában foglaltatik, hanem ki kellett egészítenem ismereteimet a Biblia erre vonatkozó helyeinek megvizsgálásával is, amire vonatkozólag a káté is ad némi útbaigazítást.

Kutatásom eredménye az lett, hogy az említett két betűre, vagyis helyesebben két oszlopra vonatkoz rész nemcsak a Krónikák könyvében, hanem a Királyok könyvében, valamint Jeremiás próféta siralmában is megvan, és azt lehet mondani, hogy kivált az előbbi kettő majdnem szóról-szóra egyezik.

Mindkettőben, t. i. a krónikák könyvében és a királyok könyvében, egyformán fordul elő a két oszlop neve is. Jeremiásnál a két név hiányzik, a dolog történelmi része azonban ennél is ugyanolyan, mint az előbbieneknél.

Talán nem lesz érdektelen, ha ezt a 4 sorocskát szóról-szóra idézem, és pedig a dolog teljessége kedvéért úgy a magyar, mint a héber szöveg szerint.

Krón. II. kv.

III. rész. (a Templomnak egész alkotványa)

15. Két oszlopot is csináltata a ház előtt, ...

17. És felállatá az oszlopot a templom előtt egyiket jobbfelől, a másikat balfelől.

És nevezé a jobbfelől valót Jákinnak, a balfelől valót pedig Boáznak.

15. וַיַּעַשׂ לְפָנַי הַבַּיִת עַמּוּדִים שְׁנַיִם:

17. וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּדִים עַל פְּנֵי הַהֵיכָל.

אֶחָד מִיְמִין וְאֶחָד מִהַשְּׂמֹאל

וַיִּקְרָא שֵׁם־הַיְמִינִי יָכִין וְשֵׁם־

הַשְּׂמֹאלִי בֹעַז:

Kir. 1. kv.

VII. rész. (Salamonnak királyi házai, a templomnak réz és arany edényei)

15. Formála 2 réz oszlopokat is . . .

21. Felállítá pedig azokat a két oszlopokat a templom tornácában; és amelyet jobbkéz felől felállata, azt nevezé Jákinnak, amelyet pedig balkéz felől felállata, nevezé azt Boáznak.

15. וַיַּצַּר אֶת־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים:

21. וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּדִים לְאַלֵּם הַהֵיכָל

וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּד הַיְמִינִי וַיִּקְרָא אֶת־

שְׁמוֹ יָכִין וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּד

הַשְּׂמֹאלִי וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ בֹעַז:

Ebből a többek között megtanulhatjuk, hogy a J betű nem Jakin, mint ahogy felvételünkkor hallottuk és ahogy tanonc-káténktanítja, sem Jákin ahogy Károlí Gáspár fordítja, se nem Jackin, amint az Mandello könyvében előfordul, hanem Jóchin, legalább az askenázi kiejtés szerint, ami a Dohány-utcai templomban, valamint a Sándor-utcai rabbiképzőben is, tudtommal, használatban van.

Azt az egyet tényként állapíthatjuk meg, s ennek megállapításában magam is szívesen osztozom, már az igazság érdekében is, ami szintén egyike azoknak az emberi erényeknek, a mikre a szabadkőműveseknek törekedniük kell, hogy nekünk neofitáknak szabadkőműves műveltségünk nem telje*, sőt szerfelett hiányos, — viszont azonban ne feledjük el azt a másik tényt sem, — és ez szolgáljon nekünk vigasztalásul, hogy minél jobban gyarapodik bennünk ez a műveltség, annál jobban fogjuk érezni és annál tisztábban fogjuk látni, hogy az fogyatékos, hogy az tökéletlen. Ez az érzés, ez a tisztánlátás vele jár az igazi műveltséggel. Ezen nem segíthetünk. Ami emberi, az tökéletes nem lehet sohasem. Az emberiség általános boldogságának nagy és dicső templomán mi emberek, mi szabadkőművesek csak dol-

gozunk, míg tart a rövid lét, amt részünkre a V. E. N. É. M. megszabott, de befejezni azt nem fogjuk sohasem.

*

Azokat, amiket eddig — felvételem óta — a különféle páholyokban történt látogatásaim alkalmával, de saját páholyunkban is tapasztaltam, s azokból, amiket lapjaink, a Kelet és a Dél írnak és hoznak, és számos egyéb körülményekből is, én a magam részéről is azt látom, hogy szövetségünk kebelén belül harc és háború van. Ezért a harcért azonban én, ellentétben felolvasó neofita testvéremmel, lelkesedni egyelőre nem tudok, mert egyrészt a szövetség kebelében a testvérek között dúló mérhetetlen ellentétről tesz tanúságot, amelynek pedig én épen az ellenkezőjét képzeltem szentélyeinkben megtalálni, másrészt pedig olyan modorban folyik, amely az én felfogásom szerint nemcsak alkotmányunk szellemével, hanem a szabadkőműves hagyománnyal is ellenkezik.

Lehet, hogy nincs igazam. Azonban azt a kíméletlen támadást, amiben pl. a „Martinovich” páholy együttes munkáján (okt. 12.) Jászi Oszkár testvérem a Nagypáholyt és a Nagymestertestvért részesítette,

amely támadás keretében a többek között az enyhébb szólamok közé tartozott az, hogy a Nagypáholy csak addig támogatta a választójogi mozgalmat, míg ezáltal a kormánnyal ellentétbe nem jutott, mikor azonban a dolog a kormányra kellemetlenné vált, akkor a Nagypáholy meg hátrált, — hogy a visszavonulás és a körlevél csillapító hangja nem őszinte, mert meg van győződve J. testvér, hogy mihelyt a választójog kormányprogramm lesz (ami pedig, úgymond, rövid idő alatt meglesz), a Nagypáholy hozsannát fog fújni az egész mozgalomnak és megint hozzá csatlakozik, hogy továbbá a konzervatívoknak [ahogy Jászi testvér a Nagymestertestvért és a vele egyetértőket, vagyis a vele, i. i. Jászi testvérral nem egy véleményen és állásponton levőket nevezte] antiklerikalizmusa csak vesszőparipa és mint ilyen feltétlenül elítélendő, mert az egész antiklerikális mozgalma a konzervatívoknak sohse volt komoly munka, sőt álláspontjuk és magatartásuk ez irányban egyenesen rosszhiszemű volt kezdettől fogva, mert a szabadiskolát — a Galilei páholyt kivéve — nem pártolták sohasem, hanem egyszerűen cserbenhagyták, mondom ezt a támadást, akár modorát akár érveinek beállítását veszem is, a testvéri

szeretetből származónak venni igazán alig vagyok képes.

Annál meglepőbb volt aztán rám nézve, midőn Jászi testvér azt a tételét, hogy a szabadkőművesek csatlakozása az országgyűlési ellenzékhez és a szociáldemokratákhoz csupán alkalmi egyesülés volt, nem pedig politika, azzal az indokolással bizonyította, hogy a választójogi kérdésben való eddigi, a Nagypáholy által kifogásolt magatartása (a nem konzervatíveknek) természetes is volt, meg a józan ész is azt diktálta; — mert — úgymond — két block volt: 1 kormánypárti és 1 ellenzéki; szabadkőművesi szempontból mind a kettő reakcionárius, azonban mégis az ellenzéki kevésbé rossz volt; — a rosszabbhoz állani és azt támogatni tehát politikai éretlenség lett volna.

Akár hogyan lelkesedett is a „Martino-vich” páholy Jászi testvérnek ezen okfejtésétől, én, az én neofita észjárásommal sehogy se voltam képes ebből azt igazoltnak venni, hogy a Nagymester körlevelére szükség egyáltalán nem volt.

Beismerem azonban készséggel, hogy az oka ennek nem a Jászi testvér mély logikájú fejtegetésében és argumentumában, hanem az én neofita tökéletlenségemben volt és azt is, hogy Jászi testvér

hadjárata a szabadkőműves testvéri szereteten alapult, és ilyen testvéri szeretetet fejleszteni és fentartani kiválóan alkalmas.

Erre egyébiránt és arra, hogy a testvérpáholyok közt mily nagy egyetértést, egységet teremtett a Martinoivch páholy által megindított mozgalom, eklatáns példákkal szolgál folyóiratunk a Dél, amely legutóbbi számában már megkezdette a különböző páholyok állásfoglalásáról szóló munkatáblák közlését.

Én résztvettem a Martinovics páholyának ezen a közös munkáján, meghallgattam figyelemmel — a tölem kitelhető ígnyagyobb figyelemmel — Jászi testvér remek beszédjét, és ma is az a benyomás él bennem róla, hogy annál fulminánsabb, élesebb, kíméletlenebb beszédet, vehemensebben támadó philippikát Cicero sem mondhatott a római szenátusban Catilina ellen, a haza ellensége ellen!

Az a beszéd, és az a munka, amit Jászi testvér ezzel a beszéddel végzett, kétségtelenül nagy hatású volt, de, én legalább, csak az erőt éreztem benne, mást nem. Pedig az én fogyatékos szabadkőműves felfogásom szerint kellett volna lenni benne bölcsességnek és szépségnek is, és ami nem kevésbé fontos kellék, szeretetnek is kellett volna belőle kisugároznia — észre-

vétlenül, mint a fűtött kemencéből, amelynek lángját, tüzét nem látjuk, de melegét érezzük. Lehet, hogy ezek is (bölcseiség, szépség, szeretet) ott voltak valahol a beszéd körül, vagy alatta, vagy fölötte, vagy mellette, de benne aligha voltak. Én legalább nem éreztem belőle mást, csak az erőt. Nem a meggyőző és meggyőzni akaró erőt, hanem azt, amely az e l l e n f e l e t, [mondjuk így] le akarja tiporni a földig, és gázolni akar rajt még ott is, míg csak mozdulni tud.

Épen ezért reám ez a beszéd azt a benyomást tette, hogy azzal Jászi testvér nem végzett szabadkőműves munkát, mert kiinduló pontja csak az a felfogás lehetett, hogy akik -nem a szónok felfogása szerint viselték magukat, azok ellenségei neki is, meg a szabadkőműves szövetségnek is, és hogy Jászi testvér jobban gyűlöli ellenségeit, mint ahogy szereti a hazát, ez esetben a szabadkőműves szövetséget.

Ahogy a „Corvin Mátyás” páholy ezeket a szomorú jelenségeket legutóbbi, — már mindnyájunk előtt ismert — táblájában magyarázza, érthetővé akarja tenni, hogy t. i. fiatal, (t. i. mint szabadkőműves fiatal) még csak igen tökéletlen, esetleg félszeg műveltségű testvérek páholyalapítás céljából fedeznek, új páholyt alapítanak, s ott saját neofitáikat sem nevelik,

mert nem nevelhetik, alaposabb és igazibb szabadkőművesekké, mint amilyenek maguk, hogy tehát a jelenségek alapoka nem eléggé körültekintő tagfelvétel és nem eléggé megnehezített páholyalapíthatás, eza magyarázat talán nem is annyira elmés, mint amilyen igaz és alapos. Talán nagyon is fején találja a szöveget.

*

De észleltem páholylátogatásaim során más számos ellentétet is és pedigszintén maguk között az egyes páholyok között. A szertartási szabályokat értem itt, — a rituálét.

Csak melleleg említem itt meg a Martinovics páholy legutóbbi közös munkáját, amelyet a portugál Nagypáholy Nagymesterének fogadtatása keretében rendezett. Azért említem melleleg, mert a Nagymesterek fogadásának rituális szabályait nem ismerem, látni is csak most volt alkalmam először ilyen ünnepélyességet, es így azt kell feltennem, hogy a fogadtatás szertartásszerűen folyt le, s hogy ily alkalmakkor a Nagymester bevonulását megelőző munka-megnyitás szertartásainak a kalapácsvivő főmesternek azzal a mondásaival kell kezdődniök csupán, hogy felügyelő testvér gondoskodjál a páholy külső védelméről, anélkül, hogy ezt a részét a munka megkezdésének

pl. a nálunk betartott szertartásos részletek — hogy ne is említsem a testvérek szertartásos bevonulását a szentélybe — megelőznék.

Az egész rituálé a páholy külső és belső védelmén kívül egyedül a 3 világosság szertartásos meggyújtásából állott. Egyéb semmi, de semmi, — hacsak azt nem veszem hozzá, hogy a munka végeztévé 1 a főmester testvér s az I. és II. felügyelő testvér leszállottak helyeikről és minden szó nélkül, amit nemcsak én észleltem, hanem több szintén ott volt páholytestvérem is, eloltották a 3 világosságot, ami bennem pl. azt a gondolatot keltette fel, hogy ezért kár volt helyeikről lefáradniok, mert ezt így elvégezhetné volna a kisegítő testvér is.

Igaz azonban, hogy ezt az állapotot — t. i. hogy a szertartásokból csak igen minimális részt alkalmaztak — tapasztaltam már előzőleg ugyancsak a Martinovics páholyban október 11-én tett látogatásom alkalmával is. De az még az új rituálé hatálya előtt volt. Hogy így lesz-e ezentúl rendes munkán is, — az új rituálé dacára is, azt majd egy újabb közönséges munkán fogom csak megállapíthatni. Azt minden körülmények között őszintén sajnáltam, hogy a végén a rituáléknak egyik, az emberre igen jóleső hatással bíró része,

a nálunk elmaradhatatlan láncfűzés ott mind a két esetben elmaradt.

Ugyanezt különben sajnálattal kellett tapasztalnom a Demokrácia páholyban okt. 14-én tett látogatásom alkalmával is, annál is inkább, mert itt a szertartás egyébként szabályszerű volt.

Megemlítenédnek tartom még ebből a szempontból azokat a tagfelvételi díszmunkákat amelyeken eddig mint látogató részt vettem, u. m. május 15-én a Hajnal páholyban, május 18-án a Sas páholyban és május 29-én az Eötvös páholyban, ahol a munkáknak voltak igen lélekemelő részletei is, mint pl. a Sas páholyban, ahol a láncfűzés alatt a magyar himnust elénekeltük, vagy az Eötvös páholyban, ahol operaházi tagok remek soloiban volt alkalmunk a 3 vándorlás megtétele alatt gyönyörködni, — egyéb-Nként azonban sajnálattal kellett észlelnem a teljes összevisszaságot; azt, hogy ahány ház, annyi szokás!

A „Hajnal” páholyban a felvett testvéreknek a káté és egyéb szabályzatok nem osztattak ki, mint nálunk, azonban megmagyarázta nekik a szónok testvér a kis és a nagy veszélyjelet, a mit pedig nekünk nem mondtak meg, sőt egyik mester testvéremtől úgy értesültem, hogy

ennek tudása a Benjamin-testvéreket még nem illeti meg. Egyébként különben ez a felvételi munka-szertartás még csak annyiban volt eltérő a mienktől, hogy a keresőknek sem a kabátot, sem a bal-cipőt nem kellett levetniök.

A Sas páholynál már nagyobb eltérést tapasztaltam. Ugyanazok az eltérések, amiket a „Hajnal” páholyt illetőleg ép most említettem, itt is megvoltak, azonfelül azonban itt már a 3 vándorlás is elmaradt. Szabályzati könyvek sem osztattak ki, ehelyett azonban a felvett neofita testvérek nyomban kioktattattak az előcsarnokban a páholyba való belépésre és már így be is vonultak.

A 3 vándorlás idejét a főmester testvér remek beszédei töltötték ki; épen azért azt hiszem, hogy egy újabb főmesternél, aki az eloquentia olyan kincses házával rendelkezni nem fog, mint H. főmester testvér, a Sas páholy vissza fog térni a 3 vándorláshoz ismét, mert máskülönben az egész munkatartam nagyon rövid lesz.

Az Eötvös páholynál nemcsak a cipő és kabát levetése nem követeltetett, hanem a keztyű is meghagyatott a keresők kezén, az igaz, hogy csak némelyikén. A 8 kereső közül 3-nak volt keztyűje mind a két

kezén, 2-nek az egyik kezén csak, 3-nak pedig egyiken sem. — [Nem lett volna utolsó látvány a cipővel és kabáttal is ily fakultatív elbánást tanúsítani.]

A világosság meggyújtásánál az I fslügyelő testvér a II-iknek a mondandóját mondta el, a II. pedig az elsőét, valószínűleg tévedésből, a munka végeztével pedig a világosságok égve maradtak, — valószínűleg feledékenységből.

Még talán most is égnek.

Én sajnálattal láttam ezt az összevisszaságot, mert ha a symbolumoknak, [formáknak és jeleknek] az a mély jelentőségű értelmük van, amire bennünket tanítanak, akkor szigorúan ragaszkodni kellene azok betartásához, mert ha így haladunk ezen a lejtőn, nemsokára igazán semmibe sem fogunk különbözni egy profán polgári kaszinótól, — legfeljebb csak annyiban, hogy szövetségünk ellenségeinek végtelen öröme sokkal többet és sokkal intenzívebben veszekszünk.

A tapasztalt különféleségek úgy a formákban, mint a lényegben, nem a legalkalmasabbak megerősíteni bennünk neofitákban azt a hitet, hogy a szabadkőműves szövetség olyan egységes, mint aminőt a tanítások hirdetnek.

Egyet mégis tapasztaltam, amiben nem

volt eltérés egy páholynál sem, — hogy már egy kissé derűsebb húrokat is pengessek, — s ez az, hogy az érceket (a nemes fémekéit, i. és' é k s z e r e k e t) mindenütt elszedték a keresőktől.

Ebben az egyben tehát egyik vagyunk.

*

Befejezésül még néhány szót, és pedig úgy múltkori felolvasó testvéremhez és többi neofita testvéremhez is mint hozzátok, mester- és legénytestvéreim.

Az előbbiekhöz azt, hogy a profán műveltség megszerzéséhez is nagy idő és nagy fáradság kell, hogyne kellene nagyobb a szabadkőműves műveltség megszerzéséhez, amely az előbbinél sokkal magasabb rendű. Ne türelmetlenkedjünk, ha lelkünk szabadkőműves műveltségét még hiányosnak érezzük. Türellem és szorgalom idővel meghoz mindent.

Ha megszereztük is ezt a szabadkőműves műveltséget, annyi ága van annak, hogy akkor is elég egy embernek csak néhány irányban kifejtteni teljes munkáját. A munkamegosztás a siker titka, mert non possumus omnia omnes.

Ne panaszkodjunk, inastestvéreim, hogy mért nem képeznek ki bennünket újoncokat gyorsan, és mért nem visznek a harcba-

háborúba, mikor látjuk, hogy az dúl az egész vonalon! Újoncokat, forszírozott tempóval kiképezett újoncokat csak ott kell csatasorba állítani, ahol már a tartalék is elfogyott, erről pedig azt hiszem még nincsen szó, legjobbaink még nem húltanak el. Ne tegyünk szemrehányást mester és legény testvéreinknek, hogy oktatásunkat és nevelésünket elhanyagolják, mikor erre a miatt a harc miatt, amelyről magunk állapítjuk meg, hogy van, és hogy nagy, és igen ádáz, aligha van elég idejük.

Tanuljunk mi magunktól is, mert az oktató munkák, az ott 'hallandó dolgok, úgy sem teszik fölöslegessé a szorgalmas önképzés fárasztó munkáját.

Aki pedig közülünk elég képesnek érzi magát a küzdésre, az kiállhat a porondra bátran. Neofita volta ebben senkit sem hátráltathat.

Ti pedig, mester- és legénytestvéreim bocsássatok meg, ha esetleg úgy tűnnék fel a dolog, hogy mellettetek fogadatlan prókátoroskodtam, de mindenesetre azért, hogy időtöket és türelmeteket első esetben mindjárt ily sokáig igénybe vettem, illetőleg próbára tettem. Benső ösztön késztetett, hogy ezeket elmondjam, s ily keretben számoljak be eddigi tapasztalataimról, tanulmányaimról és benyomásaimról és

arról a munkámról, amelyet a durva kő megmunkálására eddig fordítottam.

Ha valamiben igazam van: elősegítettem, vagy legalább elősegíteni igyekeztem az eszmék tisztázódását: ha pedig tévedtem egyben-másban; erről a ti segítségetekkel meggyőződve magam nyerek.

Mindkét esetben annak véltem szolgálatot tenni, aminek érdeke kell, hogy folyton minden tettünkben mindnyájunk szeme előtt lebegjen: a szabadkőműves szövetségnek.